СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 57. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 11-го березня 1939. No. 57. Jersey City, N. J., Saturday, March 11, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

120 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ ПОЗИЧКИ БРАЗИЛІЇ

ВАШИНҐТОН. — Америка вступила на широку скалю в економічну війну з фашистівськими державами, головно з Німеччиною, що завдяки субвенціям свойого експорту захопила була широкі ринки в Бразилії. Бразилійський міністер закордонних справ Освальдо Аранга, що перебуває тепер в Америці, заключив з Америкою торговельний договір, на основі якого американські продукти дістануть на бразилійських ринках першенство. Зате Америка прирекла дати Бразилії 120 міліонів долярів позички.

ІМПЕРІЯЛЬНІ МРІЇ НОВОЇ ЕСПАНІЇ.

САН ГУАН (Порто Ріко). — Серед населення розійшлась чутка, що ген. Франко робитиме заходи, щоб цей острів привернути назад під панування Еспанії, під яким він був 40 літ тому. Опісля він перейшов під домінацію Злучених Держав. Ті вістки принесли зо собою вояки з червоної еспанської армії, які тепер повернули до дому. Ґен. Франко, говорять вони, має далекойдучі імперіяльні пляни, звернені головно в бік полудново-американських країв.

ОДНИМ НЕДОПЛАТИЛИ ІНШИМ ПЕРЕПЛАТИЛИ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорський департамент безробітних обезпечень, який контролювали та в якім господарили комуністи, виплачував одним безробітним забагато, а іншим цілком ні. Контроля ствердила, що на 85 тисяч безробітних, яким належались запомоги випливаючі з їх обезпечень на безробіття 3,237 осіб дістали більше премій, на загальну суму девять міліонів долярів. Рівночасно тисячі осіб, яким правно належались премії, не дістали нічого.

ЧИСЛО ДЕРЖАВНИХ РОБІТНИКІВ РОСТЕ.

ВАШИНҐТОН. — На основі числ цензусу стверджено, що від 1929 до 1937 року число робітників, урядовців та виховників на державних службах зросло на 17 і пів відсотка. Їх усіх нині є коло чотири міліони, не вчисляючи три міліони осіб на „Доблю Пі Ей". Вони побирають пять і пів біліона річно платні, себто одну восьму усіх заплат, які дістають в Америці працівники.

БУДУТЬ ЗМЕНШАТИ РОБІТНИКІВ В „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

ВАШИНҐТОН. — Головний директор „Доблю Пі Ей", Гарінґтон, заявив, що з першим квітня зачнуть зменшати число робітників затруднених в „Доблю Пі Ей". Зменшення може охопити одну третину всіх робітників, себто один міліонів осіб. Причина зменшення є це, що конґрес обтяв видатки на „Доблю Пі Ей", передбачені урядом, на 150 міліонів долярів. Але Гарінґтон додавав, що редукція робітників, приблизно 150 тисяч місячно, булаб відбувалась навіть коли конґрес був ухвалив повну суму. Обтинаючи видатки конґрес обіцяв урядові, що коли зайде нагла потреба, то він ухвалить нові гроші на „Доблю Пі Ей".

МІЛІОНЕР ШВАБ ВИЗБУВАЄТЬСЯ СВОЇХ РЕЗИДЕНЦІЙ.

НЮ ЙОРК. — Американський „король сталі", багатир Чарлз Шваб, продає всі три свої резиденції, з яких одна в Ню Йорку коштувала два і пів міліона долярів. Відтепер він буде жити „самотно", по готелях. Відколи йому померла жінка він втратив всяке зацікавлення до домашнього життя, говорив він сумовито репортерам. Та хоч він має 77 літ, то проте задумує зачинати якесь нове життя; бо до цього змушують його обставини, говорив він.

РАБІН ВАЙС ВЕРНУВ ДОМІВ.

НЮ ЙОРК. — Відомий нюйорський рабін Вайс, що повернув тепер з Лондону, де брав участь в переговорах жидів з арабами в справі Палестини, сказав, перед ґазетярами таке: „Я ще далі вірю, що Англія буде вагатись зробити такий крок, який в демократичних краях уважалиб спробою задоволити тих, що вічно незадоволені. Так звані запоруки в независимій палестинській державі не далиб жидам нічо більше, тільки стан незміненої меншости, на засадах ґетта; а такий стан ґетта був би зломанням обіцянки Англії збудувати в Палестині Національну Батьківщину". Рабін Вайс в часі нарад був проти самостійности Палестини і проти усунення англійського мандату звідтам.

ЗЛОЧИНЦІ ЗАМОРДУВАЛИ БАГАТУ ЖІНКУ.

МІНЕОЛА (Лонґ Айленд, Н. Й.). — Невідомі злочинці замордували 59-літню багату жінку Анну МекКі, що жила сама в своїй віллі на Лонґ Айленді. Щойно по трьох днях знайшов її мертвою на підлозі її брат, що зайшов до неї у відвідини. Вона мала глибоку рану на чолі, завдану якимсь твердим предметом. Поліція догадується, що це мусів повинити хтось такий, якого вона знала і в перший хвили не сподівалась від нього ніякого зла.

АНҐЛІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ.

Згідно зо своєю політикою охороняти своїх громадян на випадок війни від повітряних рейдів, анґлійський уряд розіслав по домах у Лондоні металеві закривала перед бомбами. Лондонці мали лише відібрати металеві плити й ставити з них відповідні захоронища.

БАГАТІ ПОКЛАДИ АНТРАЦИТУ КОЛО СОКАЛЯ И БУСЬКА.

На просторі від Буська по Сокаль викрили багаті поклади високопроцентового вугілля, зближеного прикметами до антрациту, найбільше вартісного роду каменого вугілля. Поклад грубости 1-го метра зачинається в околиці Буська в глибині около 250 м., а в околиці Сокаля сходить до глибини 750 м.

НАПАД НА ПОДАТКОВОГО ПОБОРЦЯ.

У Вільшаниці, повіт Товмач, побили ніччю якісь люди скарбового поборця О. Петруса. Петрус мав при собі квоту 860 зл. Грошей напасники не забрали. У важкому стані забрали побитого до лічниці в Станиславові.

ЩО ЇМ СНИТЬСЯ?

„Курієр Віленьскі", ч. 32 поширює вістку, начеб в „оплатках" улаждуваних „Стронніцтвом Людовим" у Сх. Галичині брали участь також українські селяни й... священики. Минули часи, коли можна було на цей „гачок" зловити декого поміж менше свідомими!

„В ПОЛЬСЦЕ — ЯК КТО ХЦЕ, МУСІ — ТО НА РУСІ!"

„Вечур Варш.", ч. 32 містить на вище наведену польську приповідку, щось наче „малий фейлетон", мовляв — „прошу собі хвилинку в холодний і обективний (!) спосіб порівняти ту будь що будь свободу, що її мають українці й інші відломи русинів у Польщі, з тим терором, якому підлягають вони зі сторони власних земляків на Закарпатській Русі".

„ЛІТУАНІКА".

Під цею назвою почав виходити у Варшаві литовський місячник. Часопис появляється в польській мові, бо на видання в литовській мові не дали дозволу. Часопис тільки інформаційний і строго обєктивний. Два перші числа сконфісковані.

ЦІКАВИЙ АРХІВ НЕҐРІНА.

Танґорський „Еспана" повідомляє з Барсельони, що в кабінеті премієра Неґріна знайшли націоналісти архів премієра з 1937. р. Між тайними документами є виказ сум, що їх видавав уряд червоних на закуп воєнного матеріялу. До Злучених Держав вислано около 334 міл. франків, до Франції й Швайцарії понад 260 міл., а навіть в Танґрі закуплено зброю за 2 міл. Знайшли також протокол засідання вижчої військової влади з 3. червня 1937. р. на якому совєтський ґенерал Клебер жадав допустити до штабу совєтських старшин.

БАЛЬЗАК ПИСАВ НОЧАМИ.

У Варшаві виголосив виклад про Бальзака бібліотекар Інституту Франції, Марсель Бутерон, один з найкращих знавців творчости Бальзака. До праці, ще й літературної треба вільної голови, а Бальзак її не мав! Цілими днями обгризався з вірителями, бо якраз тому 100 літ (1939-го р.) мав довги на 3,000,000 франків! Крім того відомі його сантименти й ріжного роду чуттєві ускладнення: відомо також, що любив подорожувати. Відбув подорож Париж—Київ. Всеж у таких прикрих умовинах Бальзак зміг у відносно короткому часі написати 100 повістей. Він писав їх виключно ночами, йдучи в цьому слідами Наполеона, який ночами обдумував свої найбільше ґеніяльні потягнення. Бальза мав величезний дар спостерігати. Продовж дня він увесь час збирав обсервації, як бджола збирає пилок з квітів.

80-ЛІТТЯ СМЕРТИ ТВОРЦЯ ЛИТОВСЬКОГО ГИМНУ.

При самому кінці минулого року проминуло рівно 80 років від дня смерти великого литовського відродження д-ра В. Кудирки, між іншим автора литовського національного гимну. Ці поминки відзначила литоська преса статтями про заслуги д-р Кудирки для литовського народу.

ЩО ТАКЕ АМЕРИКА?

Один американський часопис зладив листу книжок, що втішалися підчас цьогорічного Різдва найбільшим покупом по американських книгарнях. Перше місце займає „Ребекка", повість на кримінальній основі з психологічним тлом, пера Дафни ді Моріє. Цю повість купували найбільше в Ню Йорку, Бостоні, Атлянті й Сан Франсиско.

Менше поширення здобула повість Рахилї Фільд п. н. „Це все й ще небо". Це історична повість. Геройкою тут приватна вчителька.

Дуже поширена історична повість Марґарити Мічел п. н. „Проминуло з вітром".

З інших книжок загально — поширені книжки письменниць Лері Крей і М. Рулінґс.

ЩЕ ОДИН ПОЛЬСЬКИЙ ЧАСОПИС У ТЕРНОПОЛІ.

З днем 1-го лютого ц. р. зачав виходити в Тернополі новий польський щоденник під назвою: „Дзєннік Подольскі". Це орґан польських промислових кол. Частину часопису друкують в Тернополі, а частину в Варшаві.

ДЕМОНСТРАЦІЙНЕ ВНЕСЕННЯ ПІДЧАС ЗІЗДУ ПОЛЬСЬКИХ УЧИТЕЛІВ.

У Варшаві підчас зїзду польських учителів чужих мов поставили демонстраційне внесення, щоб у польських школах скасувати науку німецької мови. Предсідник цього внесення не піддав під голосування.

БУНА — ШТУЧНА ҐУМА.

Німеччина вже майже зовсім перестала спроваджувати ґуму на виріб автомобілевих обручів з Південної Америки, бо має вже свою власну ґуму. Штучну ґуму в Німеччині називають буною. Хоч і дорого коштує виріб буни, то всеж таки в Німеччині ліпше вживати ґуму свого власного виробу, ніж спроваджувати природну ґуму з ґумових дерев, із заграниці. Дорога буна, але за те автомобілеві обручі з неї тривкіші як з природної ґуми.

НАПРУЖЕНІ ВІДНОСИНИ МІЖ ПРАГОЮ, ХУСТОМ І БРАТИСЛАВОЮ

ПРАГА. — Есошіейтед Прес подає, що в Словаччині відбуваються протичеські й протижидівські демонстрації. Народня Партія померщого о. Глінки домагається для Словаччини повної державної незалежности. Те саме домагання виставив Сано Мах, голова бюра пропаганди.

Що діється, годі точно знати, бо годі приватним людям добитись телефонічного получення з Братиславою, столицею Словаччини. Одно певне, що спокою в столиці нема.

Премієр Волошин протестував.

Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що німецькі ґазети оголосили текст протесту, висланого з Хусту премієром о. Волошином до президента Еміля Гахи, Премієра Берана і міністра заграничних справ Хвальковського, в якому о. Волошин підкреслює, що він не дав згоди на назначення міністра неукраїнця, назвав назначення ґен. Прхали незаконністю, та зазначив, що ця незаконність є причиною неспокою та терть між населенням і чеськими урядовцями. Урядові круги це заперечують.

Гострі дебати.

Кореспондент подає далі, що з Словаччини прибули два делеґати на переговори з центральним урядом. Уже почалися розмови, але прибрали дуже гострий тон.

К. У. МАТИМЕ ВЛАСНІ ГРОШІ.

ХУСТ. — Уряд Карпатської України видасть власні гроші вартости 50 шагів та 1, 3, 5 і 10 гривень.

БЮДЖЕТ К. У.

ХУСТ. — Уряд Карпатської України приняв такий буджетовий прелімінар: 73 міліони корон на шкільництво, 37 міл. на публичні роботи, 16 міл. на хліборобство, 12.9 міл. на здоровля і тіловиховання, 11 міл. на судівництво, 2 міл. на президію ради міністрів. Також рішено вести державну господарку дуже ощадно й ще знизити особові видатки.

ЗАРОБІТНА ПЛАТНЯ.

ХУСТ. — На дорогах К. У. працють окремі відділи робітників та членів „Карпатської Січи". Робітникам платять денно 18—25 корон.

ЛІКАРІ В К. У.

ХУСТ. — В Карпатській Україні є тепер 132 лікарі, з того 50 українців, 24 „руських" 41 жидів, 10 чехів.

ЧУЖІ КАПІТАЛИ.

ПРАГА. — „А-Зет" подає, що є господарське зацікавлення Словаччиною і Карпатською Україною з боку британійського, німецького й італійського капіталу.

ВИСТУП УКРАЇНЦЯ-СКРИПАКА.

ЛОНДОН. — Дня 2. квітня б. р. відбудеться через лондонське радіо поновний виступ скрипака Богдана Губіцького, канадійського українця. Радіостація надаватиме програму для цілої британійської імперії, а головно для Канади. В програму Губіцького ввійдуть деякі українські композиції.

ШУКАЄ ГРОШЕЙ.

ЛОНДОН. — Польща хоче дістати позичку на будову каналу, що лучив би Балтик з Чорним Морем. Канал був би довгий на 1,894 кільометрів. Ішов би від Висли через Дністер і Прут до Дунаю.

ТАКИ ЗАСУДИЛИ.

ЛЬВІВ. — Польський суд засудив українського греко-кат. священика о. Івана Федишина на вязницю 8 місяців і 40 зол. коштів за те, що в двох випадках подав у витягах з метрикальних книг „Новаковський", а не „Новаковскі". Прокуратор твердив, що назвище „Новаковскі" є чисто польське і його серед українців нема.

ЯК І ЗА ЩО АРЕШТУЮТЬ?

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 36) подає, що ніхто не знає, де перебуває о. Іван Которович, 60-літній український православний священик у с. Бабичах на Холмщині. Наказ арешту видало польське староство з тим, що має бути переведена ревізія, при якій має поліція забрати „докази звязку арештованого з Організацією Українських Націоналістів в Малопольщі". У висліді ревізії поліція забрала: кілька календарів і букварів, а в церкві не знайшла нічого.

„СЕНЗАЦІЯ".

ХУСТ. — Кореспондент „Діла" Р. Голіян подає, що в Карпатській Україні закордонні журналісти мають велику сензацію: К. У. це одинока з потрійної федерації (чехів, словаків і українців), що донині не видала протижидівських законів. А такі закони видали також в Мадярщині, Румунії й Польщі. Тому думають, що жиди в К. У. готові ще зі завзяттєм мадяронів стати — українофілами, принаймні з інтересу самозбереження.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jerecy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ШИРОКА НИВА

Зацікавлення українською справою, що виразно пробивається в теперішній американській публіцистиці, приносить нині вже рідко коли перериваючуся тецію статей про Україну. В тих статтях слідно вже деяке отверезіння з першого чаду новини, з яким почали трактувати справу американські газетярі під натиском несподівано обявленої потреби писати про мало їм відому справу. Одначе, навіть у цих, багато вже обережніших статтях, ще є багато преріжного шумовиння, котре є й неправдиве й для української справи шкідливе.

Який тиждень тому назад досить поширений ілюстрований двотижневик „Look" подав був статтю про Україну як найближчу ціль Гітлера. Є це властиво журнал фотографій, спрепарований для тих, що люблять „читати образки", отже й ця стаття присвятила більше місця фотографіям, знятих за всіми вимогами цеї штуки. Тексту мало, але й в цій малій скількости автори вспіли напхати на диво багато несенітниць.

Коли цьому журналові, як призначеному для неграмотних оглядачів образків, не можна багато дивуватися, то зате можна подивуватися іншим журналам, що мають вищі претенсії й амбіції, що збираються промовляти до інтелігентних людей або вчити людей справжнього знання.

Наприклад, тижневик „Ню Републик", що має такі інтелігентські амбіції й ліберальні традиції, виступив в останньому числі зо статтею про дві України. Мовляв, є не одна, а дві України. Польська й російська. Польська — з національною мішаниною, угнетена, з гарними споминами про німців, слухаюча радо націстичних агентів, котра слухала би кожного, хто обіцяв їй землю й свободу. Російська Україна — що знає про німців лише з їх інвазії в 1918. році, котра вирішила нині національну справу, де українець може свобідно читати своєю мовою й вибирати своїх урядників, де нема нині політичного невдоволення, де є мало справжнього сепаратистичного почування...

Для приміру можна теж навести один маленький уступ з місячника „Popular Educator", отже місячника, що вже зо самого заголовку показує, що він хоче ширити науку в масах. В останньому числі пише він у статті про Польщу: „Львів, бувша столиця Східної Галичини в Австрії, на ріці Дністрі (по англійськи: Dneister!), котрої долина тягнеться здовж Карпат до Чорного Моря". Звісно, не можна відтак дивуватися, що пересічні американці так мало знають про Україну, коли в головах тих, що учать, пануе така мраковина.

Це все ставить перед українською іміграцією задачу подати принаймні про свою країну, людей і культуру правдиві й повні інформації.

ПРЕМІЄР АВГУСТИН ВОЛОШИН

(Біографія).

Дня 17. березня 1939 року премієр Карпатської України буде святкувати 65-ліття свого життя.

Ціла Карпатська Україна вже заздалегідь приготовляється величаво відсвяткувати цей так знаменний ювилей.

Батько карпатоукраїнського народу народився 1874 року в селі Келечині волівської округи. Гімназію і теольогію кінчав в Ужгороді. Професорський іспит склад у Будапешті. Швидко потому став професором мужеської учительської семинарії в Ужгороді.

В дуже молодому віці почав свою громадську працю. В 1901 році зачав редагувати „Науку", що опісля приняла назву „Свобода". Майже 40 років нинішний премієр Карпатської України, колишний о. директор А. Волошин, був непохитним борцем за права українського народу під Карпатами. Часопис „Свобода" став його трибуною, з котрої лунало живе слово і взивало нарід до боротьби за краще завтра. І хоч важко було голосити те, що наказувало його національне почуття — проте через драконські закони подібно проходив о. директор і разом зі своїми співробітниками виховував нові кадри свідомої молоді.

Між 1901 та 1907 роками видає цілий ряд педагогічних підручників. І так появляються: „Читанки", „Азбуки" і ріжні фахові підручники. В тому часі виходить теж з друку його „Граматика української мови". Це є одна з найповажніших його праць, що принесла йому признання і в кругах фільольогів. Що правдо, під цю пору є вже ця граматика перестаріла, але і той саме час вона виконала велику і незамінниму прислугу в школах.

В часах найбільшої мадяризації Августин Волошин веде якнайактивнішу працю і надає всецілo тон тодішньому інтелектуальному життi. Видає книжки, календарі, редагує часописи та бере живу участь в громадському життi.

Та найбільші заслуги має Августин Волошин супроти українського народу з часів визвольних українських змагань в рр. 1918—1920. В той час український нарід будував на всіх українських етнографічних землях Соборну Українську Державу. Карпатська Україна на своєму конгресі в Хусті, 21. січня 1919 року, висказала своє рішення, що хоче прилучитися до Української Держави.

Українську Державу розбили. Карпатська Україна шукала сама собі виходу з тої важкої ситуації, в якій по війні знайшлися інші народи, а між ними і український нарід.

Тоді Карпатська Україна прилучилася до ново повсталої Чехословацької держави. Саме під проводом А. Волошина 100-членна делєгація приїхала до Праги і підписала формальну злуку.

Тепер ми малиб сказати дещо про його 20-літню працю. Та тут ми мусілиб витягати на денне світло декому досить неприємні моменти старого режиму. Хай це оцінить історія. Ми можемо сказати, що цих 20 років А. Волошин провів дуже тяжку боротьбу з насаджуванням русофільством, мадяронством і взагалі з тими перешкодами, які клав старий режим.

По війні А. Волошин знову береться до нової праці. Засновує разом зі своїми співробітниками „Хліборобську партію", яку опісля реорганізує на „Християнську народню партію", на чолі якої стояв аж до минулого року. Був вибраний теж послом до празького парляменту із згаданої партії.

Являється співробітником т-ва „Просвіта", яка дуже багато спричинилася до культурного піднесення краю видаванням популярних брошур та газет.

Рівнож А. Волошин є відомий як письменник. Його драми „Маруся Верховинка" і „Без Бога ні до порога" мали великий вплив на маси. Тому теж зовсім заслужено т-во письменників і журналістів в Ужгороді вибрало його за почесного члена.

І на полі господарському дав тривкі основи під цілий ряд економічних інституцій. Згадаємо тільки Підкарпатський Банк, Краєвий Кооперативний союз, асекураційне т-во Бескид, фабрики „Акорд" та „Геліос", Торговельний Союз та інші.

У кожну працю він вкладав себе цілого. Завжди бадьорий, повний енергії, молодости, муж чину. І дійсно можемо повторити його слова, які сказав на своєму 60-му ювилею: „Не той старий, кому метрика показує..."

Нарід карпатоукраїнський і взагалі ввесь нарід український його шануе і любить. Його влучно називають Батьком. Бож він відкрив нову сторінку в історії Карпатської України. А цей день 26.. жовтня 1938 року стане памятним днем.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Національности у Франції

II.

Каталонці у Франції, в околицях Русійону при границі з Каталонією еспанською, ще не вийшли з меж етнографізму і „просвітянства. Але поступ цього малого уламку каталонського народу помітний. Книги, газети каталонською мовою виходять не лише у Франції, але також читається все, що приходить із Каталонії еспанської, З Барсельони. Поразка каталонських автономістів в Еспанії буде тяжким ударом і для французьких каталонців. Але історія показує, що раз початого національного руху не спинити.

Приблизно на тім самім рівні, що й каталонці, стоять французькі **баски**. Їх мова не допускається до навчання навіть у народних початкових школах, хоч учені мовознавці з цілого світа виявляють великий інтерес до мови басків. І тут рішає французький страх перед „сепаратизмом". Поки баски в Еспанії мали свою минулого року самоуправу, то їх приклад давав надію на відродження і баскам французьким. Тепер звязок між цими частинами одного народа перервано. Література французьких басків обмежується покищо до церковних видань — катехизмів і молитовників. Але з року на рік зростає національна свідомість баскійського народу, що виявляється на всіх ділянках громадського, культурного і господарського життя.

Останім часом багато пишеться в світовій пресі про **Корсику**, на котру свої претенсії заявляе Італія. Мова корсиканців — це італійський ділєкт, що не став літературною мовою. Для французької політики в тім є вигода, бо французи не визнають права італійської літературної мови на Корсиці, а ділєкту не допускають до шкіл і урядів, бо він, мовляв, грубий, неотесаний. А одначе на Корсиці панує серед людности французький патріотизм. Одною з причин цього патріотизму є Наполеонська традиція. Цісар Наполеон І. був з Корсики, та кож Наполеон III. окружав себе самими корсиканцями, як тілесною охороною. Ще й досі ідеал корсиканця — служити в поліції у якійнебудь французькій кольонії, або у Франції, потім піти на пенсію і дожити віку на рідній острові. Проте й на Корсиці пробудився місцевий автономізм. З допомогою Італії утворилися невеликі групи корсиканських патріотів, котрі брали участь у зїздах національних меншин Франції і стоять у звязку з ельзаськими німцями.

Після ельзаських німців найвизначнішою меншиною у Франції є **бретонська** національність. Аж до початку 16. віку Бретань була самостійною державою. До Франції ця провінція була прилучена через шлюб бретонської княжни Анни з французьким королем Карлом Восьмим. Але й після злуки Бретані з Францією бретонська мова і національна свідомість ще довго жила в народі. Шляхта і міщанство приймали французьку мову і звичаї, але селянство лишалося вірне мові предків.

Утиски супроти бретонської мови почалися від доби французької революції. Тому, що бретонське селянство було під великим впливом свого католицького духовенства, французька республіка, що не була в згоді з католицькою церквою, уважала, що „освічення" у Бретані запанує найлекше тоді, коли в цій країні пошириться французька мова. Так бретонська людність підлягла невпинній і систематичній денаціоналізації. До цього свою руку приложило також місцеве духовенство. Бретонські священики забороняли навіть в церковних школах дітям уживати бретонської мови, хоч до цього їх ніхто не примушував. Протягом 19 віку Франції не вдалося знищити бретонської мови, але всеж політика, ведена Парижем, наробила великої шкоди бретонському народові. Утворився дивовижний бретонсько-французький жаргон, мова розпалася аж на чотири ділєкти. Без літературної мови бретонці занепадали культурно, економічно і морально. Бретань на цілу Францію має найвищий відсоток неписьменних, алькоголізм тут найдужче поширений. Хоч причина такого положення цілком ясна, однак ще 195 року французьке міністерство особливим декретом заборонило вживати місцевих мов у школах.

Проти французького утиску в Бретані вже перед світовою війною почався національно-політичний рух. 1911 року в Бретані утворилася **бретонська національна партія**, котра в своїх пресових органах називає Францію „країною наших ворогів". Після світової війни бретонський рух зріс і став радикальніший. Ініціативу в русі бере **молодь**. Видаються книги, часописи, словники, улаштовуються курси бретонської мови. **Автономістична бретонська партія**, утворена 1927 року, домагається ширшої самоуправи з власним парляментом і з власним урядом для Бретані. Бретонці тісно звязуються з ельзаськими автономістами. Делєгати бретонських патріотів брали у часть у зїздах національних меншостей Европи в Женеві. Бретонці мають перед очима приклад національного відродження в Ірляндії. Серед них творяться свідомість приналежности до великої колись кельтської раси, що панувала в Европі. Деякі гарячі голови пробували виявити свою ненависть до Франції також чином: 1932 року вибухом знищено памятник злуки Бретані з Францією в місті Ренн.

Як ставиться французька урядова політика до національних рухів у своїй державі? Ми вже бачили, що **централізм** глибоко сидить у французькій душі. Ще й досі політична Франція **не хоче** визнавати всьому світові відомих фактів, що в цій державі живуть національні меншини. Аджеж дійшло до великого скандалу, коли 1919 року бретонці подали були петицію до мирової конференції в Парижі, щоб конференція примусила французький уряд дати права бретонській мові.

Французька влада не знає іншого способу заспокоїти національні рухи в своїй державі, як **підсилена асиміляція і поліційні репресії**. Ця політика приводить до того, що давній французький патріотизм серед меншин у Франції слабне і зникає, а між ельзасцями та бретонцями зростає бажання відділитися від Франції. В нашій неспокійній добі може статися, що до 3 мілiонів людности Франції, в разі її конфлікту з сусідами, будуть бажати поразки держави-гнобительки. Але може виникнути ще більша небезпека, коли прокинеться політична свідомість між **провансальцями**. А це також може статися. Ще в кінці 19 віку, наприклад, самі українські провідники Наддніпрянщини жили словниками, історичними та літературними інтересами, а вже 1917 року в Києві повстала незалежна держава. Те саме може бути і в Провансі. Тоді Франція мусітиме заплатити дорого за кривди, заподіяні поневоленим народам своєї держави.

К. Л.

ВІСТИ з Москви

Швайцарська газета „Дер Бунд" з 20. лютого б. р. подає такі відомости: Хоч були многоразові чистки, совєтське життя не прочистилось ще. Нижче наведені приклади, що всі без винятку походять з совєтських джерел, підтверджують, що чистки не лише що не знищили проблеми саботажу, а навпаки, її поширили. Звідомлення НКВД (бувше ГПУ) подають такі дані про саботажну діяльність на фабриках зброї в Москві, Ленінграді, Саратові, Вороніжі та Челябінську: за час від жовтня 1938 до січня 1939 заарештовано 12,000 людей. По переведенні слідства випущено з тюрми 3,127. В грудні 1938 року виїздив воєнний суд на сесію до Саратова. За 3 дні розглянув 154 справ і видав 27 засудів на смерть, 101 на 10 до 20 літ і 26 на 5 до 10 літ примусових робіт. Воєнний суд в Ленінграді видав лише на протязі місяця січня 1939 року 21 засудів на смерть, та 911 на примусові праці понад 10 літ. Все це за саботажі в тамошних фабриках.

Виконують саботажі не лише робітники, а й майстри, інжинири та урядовці. Частенько заарештовуються й цілі відділи армії за пасивний спротив наказам зверхників. Такі відділи переформовують в карні куріні та заставляють їх працювати коло доріг. В тих курінях часто трапляються акти саботажу. Так напр. воєнний суд в Ленінграді засудив дня 29. січня 1939 року 182 бійців карного куріня на смерть за те, що вони не виконували накладаної на них праці та в додатку пробували розброїти сторожу ГПУ, що їх пильнувала. Підчас тієї спроби вдалось 94 бійцям втекти. З них до 3. 2. 1939 злапали лише 4.

На фінському двірці в Москві злапало ГПУ дня 20. січня 1939 року бувшого шефа бюра ГПУ в Ленінграді Гольдерга. Він в жовтні минулого року довідався, що його мають арештувати і сховався. Йому закидують, що він від шпіонажу для Фінляндії і Швеції. По заарештованню знайдено при ньому пашпорт на імя Гурева, урядника з комісаріяту заграничної торгівлі, виказку, яка дозволяла йому виїхати в службових справах до Гельсінок в Фінляндії та більшу суму гроша в чужій валюті, брилянти і багато документів, що мали деяке значіння для заграниці.

З наведеного ясно виходить, що нема в Совєтах області, деб не було саботажу. Тому набирає важности питання, чи Совєтам вдасться коли опанувати це положення.

UKRAINIAN WEEKLY, SATURDAY, MARCH 11, 1939 No. 10

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. П., Бейон, Н. Дж. — В звіті жертв з Листопадового Свята додати: П. Харів $1.

С. К., Глестенбурі, Конн. — Про те, про що питаєте, було в дописі п. Маланчука в „Свободі" з 24. лютого б. р. Коли це замало, то додайте, а ми помістимо.

Н. М., Ню Йорк. — Дуже похвально, що Ви вже обчислили свій податок на Карпатську Україну та готові його заплатити. Думаємо, що в короткому часі та справа буде наладнана в порозумінню з урядом Карпатської України. Тоді знатимете усе точно.

Не-критик. — Повірте, що редакторам гірша біда з віршами ніж тим, що їх читають. Тому не випуйте нас.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(25)

І люди будуть мене встидатися, глумитись станутъ. Ади — скажуть — Кудеяр татарчука няньчить. Ні, ні, я такого стиду не перенис би. А віддати між чужих людей! Коли ти будеш знати, що він живий, все таки будеш про нього думати, станеш побиватися й сама собі скажеш: та це таки мій синок! І тоді забагнеться тобі його побачити. А цього не хочу.

— Ей Богу, ні, ось тобі хрест, Юрку; ніколи, поки мого життя не захочу, не побачу, забуду...

— Виросте, довідається, прийде до тебе, до мене, а тоді ще гірше буде, коли його великого зарижу. А він ще може бути і добрим чоловіком стане, у мене все таки кров вакипить: як побачу, так і заріжу тоді наберусь ще гіршого гріха, бо хрещеного, а може й доброго чоловіка заріжу. Тепер же, доки він поганий, то що він? Нехрещений, то так само мов звір! Ні, Насте, я не ще не пристану, щоби віддавати його в чужі руки. Сказаного не відкличу: або дай дитину зарізати, або забирайся з нею від мене на віки.

— Боже, мій Боже! На що ти, Господи, визволив мене з тяжкої неволі? Лїпше було мені вмерти в бісурманській землі в кайданах...

— Чого на Бога нарікати? — сказав Кудеяр. — Коли тобі так жаль дитини, значить, ти любиш цього бісурманського виродка більше ніж мене. Бог з тобою, я тобі не ворог, не местник. Іди з ним у хутір, жий собі з ним, а захочеш вийти заміж за іншого, то це від твоєї волі, я буду просити, щоби владика дав тобі дозвіл. А я... я піду на бісурман. Може бути, Бог дозволить положити душу за віру християнську. А тобі найму підводу, дам козаків проводити тебе, випрошу у царя через князя грамоту на переїзд, щоби тебе ніде не затримали. Ходім зараз. Твоя дитина буде тоді жити.

— Ні, ні, мій милий, мій єдиний, моє сонце, моє щастя, моє серце! Я від тебе не піду. Я з тобою буду. Не проганий мене!

— То дай зарізати дитину.

— Юрку, Юрку, змилуйся...

Настя упала на землю й голосила; дитина ревіла.

— Говори скорше! — сказав Кудеяр. — Скажи послідне слово, чи забираєш від мене з дитиною, чи лишаєшся зі мною?

— Лишаюсь, лишаюсь з тобою, бо тебе я жити не хочу — кричала Настя.

— Давай зарізати дитину.

— Возьми — сказала Настя, опісля скрикнула і припала головою до пня.

— Отсе жінка, отсе скарб — сказав Юрій. — О, моя дорога! Ну, чи є на світі друга така жінка!

Він поцілував жінку в голову, відтак взяв дитину за руку і хотів вести.

Дитина, немов відчуваючи інстинктовно, що їй заподіється якесь лихо, сильніше заревіла й зачала упиратися. Настя знову підняла голову, а побачивши, що Кудеяр забирає від неї дитину, кинулась до нього, схопила за руки й кричала:

— Юрку, Юрку, змилуйся, Христа ради!

— Знов! — сказав Кудеяр. — То даєш, то відбираєш дитину. Возьми його собі і забирайся від мене. Ходім сейчас до міста. А це нині підеш з дитиною на Україну.

Пішов лісом в напрямі до міста. Настя стояла. Дитина підбігла до неї, немов глядаючи ратунку. Кудеяр, відійшовши кількананцять кроків, обернувся.

— Ходи за мною — грімко крикнув — ходи, кажу, скорше! Ходи! Сказано тобі — не буде інакше! Ходи! Нанимаю підводу; ти підеш сьогодні на Україну. Ходи!

Прискорив ходу. Настя пішла за ним. Дитина бігла за матерю.

(Далі буде).

•З ДНЯ•

АМЕРИКАНСЬКІ ЖИДИ.

„Ню Йорк Таймс" з 28. лютого ц. р. приносить новинку про жидівський конгрес, що натаврував політику Англії в справі Палестини. В тій новинці дослівно говориться: „Жидівські організації і поодинокі особи осуджували вчора британські пропозиції, щоб перервати мандат над Палестиною і створити там незалежну державу, контрольовану арабами. Американсько-жидівський конгрес характеризував цей плян як „нову велику зраду жидів". Жидівські організації закликали уряд Злучених Держав взяти провід серед народів і перешкодити Британії уневажнити деклярацію Бальфура, яка „обіцювала жидівському народові створити жидівську національну батьківщину". На основі цього британського пляну жиди в Палестині сталиб на стало меншістю".

ДО ЧОГО ВТРУЧАЮТЬ „ДЕМОКРАТІЮ".

А далі в тійже новинці подані слова жидівського чільного діяча Гольдстайна, який сказав: „Перервання британського мандату над Палестиною булоб недемократичним кроком, який посвятив би добробут більшої частини палестинського населення, щоб тільки заспокоїти тих, які навіть сьогодні підміновують британський морський і мілітарний престіж".

Цей жидівський конгрес заповів, що по цілих Злучених Державах Америки жиди розпічнуть протестні віча враз із домаганням, щоб англійці дали тримати мандат над Палестиною і звідтам свого війська та своєї влади не відтягали. Бо колиб англійці звідтам забралися — владу захопилиб араби.

ЖИДІВСЬКА ДИПЛЬОМАТІЯ.

„Ню Йорк Геральд Трибюн" з 1. березня ц. р. доносить з Лондону: „Жидівська делегація покинула конференцію круглого стола в справі Палестини... Жиди закінчили свої „формальні" розмови вчора, коли безуслівно відкинули британський плян дати арабам і жидам пропорціональний голос в уряді, який то плян означав би арабську перевагу й евентуально довів до заложення незалежної держави, в якій араби перекричалиб своїх жидівських сусідів на основі конституційних прав". А далі в тій самій статті говориться, що рабін Степан Вайс з Ню Йорку, який має великі впливи в американській політиці й все гостро виступає проти Гітлера й обороняє „демократію", радить жидам бути твердими, пакувати манатки та вертати домів, а виборювати право для жидів іншими способами...

А далі вичитали ми ще таке, що американський амбасадор в Лондоні Кенеді заявив англійському урядові, що „зречення з англійського мандату над Палестиною викликалоб дуже пригнобливе враження в Америці".

ЖИДИ ЗНАЮТЬ СВІЙ ІНТЕРЕС.

В такий спосіб обороняють своїх прав жиди. Їх в Палестині лише 10 відсотків, а араби знаходяться в переважаючій більшості. Тому і так бояться, щоб Англія не зреклася свойого мандату над Палестиною та не створила з неї незалежної держави, в якій малиб пропорціональне право араби і жиди.

Зрозуміло, що в такій незалежній і конституційній державі араби мусіли6 здобути перевагу, бо їх десять разів більше від жидів. Алеж це булоб вповні справедливо. Це булоб демократично! Воно не гарно, коли меншина хоче панувати над більшістю. Це деспотизм, диктатура, політична захланність. А проти „деспотизму" і в імя „гуманности", „людяности", „демократії, повинніб виступити і ті, що наприклад так гостро осуджують уряд ген. Франка. Чи може ні?

НАГОДА БУТИ „ЧЕМПІОНАМИ".

Тому є тепер добра нагода для наших шляхетних гуманістів показати себе чемпіоном справедливої справи. Бо чи може бути щось краще, як помогти арабам відзискати свою державну незалежність? Вже навіть Англія склонна відтягнути з Палестини свої війська й зрезигнувати зо свойого панування! А тут жиди Англії не пускають і силою хочуть змусити її тримати свої полки і гармати в Палестині. Тай чим залякають вони Англію? Кажуть, що „забрання англійських полків і гармат з Палестини булоб... недемократичним кроком"!

Чи розумієте тепер наші „шабесгої" про який інтерес думають народи, коли вимовляють слова: „демократія", „гуманізм", „конституція" і т. п.?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРИЛУЧУЮСЬ ДО БІЛЬШОСТІ.

Слідкуючи пильно за дискусією, чи читати польські газети, чи ні, я прилучуюсь до більшости й кажу, що таки не треба нам, браття, читати польської отрути. Бо нині Польща є нашим ворогом число 1. Поглянымо на польське відношення до нашої маленької, але дорогої Карпатської України. Якою їдою дишуть польські газети до всього, що українське. Чи з тих газет, заправлених тою їдою, можна навчитись чогонебудь корисного?

Василь Нагай,
Савана, Джа.

УРИВКИ З ЛИСТІВ З КРАЮ.

I.

„...Бо ту у нас, в старім краю, тих борців, що то найбільше допоминались України, у більшості поляки післали на другий світ. Приїздила карна експедиція, ловила людей, била їх від пят до голови. А хто умлівав, то запихали в рот кавалок цельту і лили туди воду, щоб не задубів. Тому три місяці така експедиція приїхала до Брониці, зловила свояка, розібрала його до сорочки і страшно скатувала. Але то все не помагає. Нарід страха загубив і кричить „віддай Україну назад". Тепер цілий світ колишеться як той корабель на океані. Польща війни зовсім не хоче, також Сталін війни боїться. Хіба покаже початок Гітлер, Мусоліні та Японія, то побачимо, що з того буде. Вас прошу напишіть щось з політики, бо Америка такий край, що найліпше визнається в тій заверюсі".

II.

„...Доношу Тобі, що в нашім селі на свята ходили по коляді і мали звізду. На тій звізду були українські краски. Зайшла поліція і порізала звізду. Та хлопці зробили другу звізду. Поліція арештувала хлопців і вони тепер сидять в арешті. Не знати, що з того буде. Нам все забороняють. Така біда є коло нас, що не знаємо, коли з тої біди виймемо".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГАРТФОРД, КОНН.

Концерт в честь Ольги Басарабової.

Дня 12 лютого ц. р. відсвятковано в нашій громаді свято в честь Ольги Басараб. Рано відправив панахиду по нашій геройці парох о. Степан Баландюк і виголосив при тім зворушливу промову. В часі панахиди стояли в народніх строях члениці У. Ч. Х.

Пополудни в год. 3 почався концерт, який відкрила голова відділу У. Ч. Х. Анна Данилюк. На гарно прибранім вишивками столі красився образ Ольги Басараб. Хор під управою п. М. Похмурського відспівав ряд відповідаючих в хвилі пісень.

Святочний реферат виголосила панна Оля Небор. Опісля члениці У. Ч. Х. перевели збірку. В дальшій програмі були деклямації наших школярів: „Діточа присяга" — А. Семечиск, „Могили героїв" — О. Похмурська. На політичних вязнів зложили по $2: о. С. Баландюк, Маланя Чикало; по $1: І. Саган, П. Кріль, П. Смик, Д. Гринчук, Павлина Солецька, С. Степанія Кундис, А. Данилюк, Марія Ціжман, П. Апанович, Марія Данилів, Анна Вакалюк, Ева Саламаха, Юлія Локоть, Катерина Ярошевич Степанія Драпяк, Антонія Коба, І. Олендер, В. Лукасевич; по 50 ц.: Евдокія Моровська, М. Скоробагатий, М. Курдина, п. Савка, п. Мотиль; решта дрібними. Збірка на галі $39.-60. Підчас панахиди $8.85. З відзначок при дверях $9.72. Розходу було $18.67. Вислано через Обєднання $39.50 на політичних вязнів.

Присутна.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ЙОНГСТАВН, О.

Союзове Свято.

Ще нема року як наші місцеві відділи У. Н. С., яких є сім, вибрали собі президію в особах: Т. Періг, предсідник, П. Сильчак секретар і М. Стахура, касієр. Ці урядники при допомозі відділових урядників влаштували в неділю 12 лютого ц. р. в великій українській салі при Рейен вулиці Союзове Свято.

На це свято запрошено ред. -дра Луку Мишугу. Свято складалось з трьох частей: малого концерту і промов, гостини-бенкету і балю. З огляду на брак часу представлення „Сироти" не відбулося.

На свято прибуло поверх 400 союзовців і гостей. Предс. Т. Періг відкрив свято річевим словом, а хор „Боян" під проводом проф. Когута відспівав гимн Союзу, який приявні вислухали стоячи. Далі хор відспівав ще кілька гарних пісень, за що приявні нагородили його оплесками. В дальшій програмі предсідник покликав до слова о. І. Забаву і бесідник в півгодинній промові представив присутним початки і розвій Батька Союзу та виказав ті цінності, які У. Н. Союз дав нашій еміграції за час свого 45-літнього існування. Бесідник заявив, що ми мусимо відноситись з пошаною до перших піонірів Союзу, які поклали основи для такої організації, що нині є славою для нас усіх.

Головний бесідник д-р Мишуга, вияснив ідеольогічні основи У. Н. Союзу, а потім говорив про те, що діється на українських землях. А як згадав за уряд Карпатської України і Батька о. А. Волошина, приявні приняли це бурею оплесків. Бесідник говорив про те, що бачив власними очима; говорив про те, як виростала Карпатська Україна, а потім пояснив, що за ню ведеться таки завзята боротьба тому, що визволення Карпатської України вважають у світі початком визволення Великої України.

Далі покликано другого священика о. С. Мусійчука, який вказав на факти, що Батько Союз не лиш дбає про своїх власних дітей, але дає почин до творення інших українських організацій. Бо хто, як не Союз, через свою ґазету „Свободу", не кликав нас працювати для Рідного Краю, хто як не Союз кликав нас збирати жертви на Рідну Школу, визвольну боротьбу, інваліди й інші цїли? Хто перший кликав нас протестувати проти кривд українського народу? перший вислав представника в Карпатську Україну і до інших держав боронити української справи? Хто видає книжки, в яких повчає про всі наші національні справи? — Батько Союз. Це наша запомогова і духова твердиня. Він все кликав нас до добрих речей і до його покликів ми мусимо прислухуватись набудуче. Тут переведено збірку, а хор Боян знова відспівав гарно кілька пісень. Відспіванням „Ще не вмерла" закінчено першу частину свята.

Опісля розпочато другу частину — бенкет. На тостмайстра бенкету предсідник покликав п. Ю. Присташа. Слово забирали: о. І. Забава і о. С. Мусійчук, п. Марунчак, І. Даровський, І. Коренецький, С. Мот, В. Середницький, п. Біблій, п. Козак, Р. Ґіль, М. Ткачишин, Ващак, Шульц, Кубіна, провідник йонґставнських словенців І. Палковіч, й інші. По вичерпанню промов приявні удались на велику галю, де відбувся баль з танцями до пізної ночи.

На Карпатську Україну зложили: П. Біблій $1.50; по $1: пані Мислива, М. Ґеран, Т. Періг, о. І. Забава, І. П. Марунчак, І. Павловський, п. Білик; по 50 ц.: о. С. Мусійчук, п. Дубас, П. Стахура, І. Кріль, П. Боднар, В. Радомський, п. Шивчишин, М. Кріль, о. Гармич, П. Луньо, С. Волинчак, В. Зубек, П. Бирка, В. Венґжин; п. Петрик 30 ц.; по 25 ц.: В. Павлик, п. Ворожбит, пані Пірко, Д. Петрик, І. Корніба, Н. Нановський, п. Кремінь, Т. Рапавий, В. Сорока, В. Терлецький, І. Горак, С. Юристовський, М. Мирдич, М. Сорока, Н. Мирдич, Марія Білан, А. Кравець, Н. Н.; решта дрібними. Разом $23. З каси доложено $7, разом $30 вислано через Обєднання з призначенням по $10: на Рідну Школу, визвольну боротьбу і Карпатську Україну.

П. Сильчак,
секр. орґ. комітету.

ЕМІҐРАЦІЯ ЗО СТАРОГО КРАЮ

У протязі року 1938 приїхали зо старого краю перший раз до Америки наступні еміґранти за посередництвом найбільшого українського бюра на 7-мій улиці CENTRAL STEAMSHIP AGENCY, 111-115 East 7th St.:

Ольга Дубель з Дорогова до сестри Софії Азарко, 428 Лорімер ул., Бруклин; Павлина Омелько з Ходачкова Малого до тітки Станислави Березної, 651 Секман ул., Бруклин; Анна Дзюбак зо Ждині до брата Павла Дзюбака, 689 Wythe Avenue, Бруклин; Софія Петишк зо села Будзівой до сестри Розалії Гуxла, 217 — 23 вул., Бруклин; Марія Гасьор з Кремениці до тітки Анни Красовської, 5717 — 69 вул., Маспет, Л. Ай.; Марія Віломазур з Дунаєва до вуйка Михайла Камінського, 76 Бей 23 ул., Бруклин; Шимон Кайман з Щучина Білостоцкого до брата Якова Кимана, 48 В. 37 ул., Ню Йорк; Іванна Ващишак з Смерекова до сестри Антонини Лозиняк, 345 Е. 16 вул., Ню Йорк; Анастасія Мацюра зо Снятина до сестри Марії Лесник, Вашінґтон Депот, Конн.; Анна Патриляк з Радоцини до тітки Еви Павлик, 1600 Йорк Еве., Ню Йорк; Бронислава Різник, з Ясьлян до брата Михайла Різника, 145-58 Лейквуд Еве., Джемейка, Н. Й.; Франко Спеґель до Франки Спеґель, 72 Е. 7-ма вул., Ню Йорк; Стефанія Стельмах з Падви до сестри Анни Зданчевич, 809 Трініти Еве., Бронкс, Н. Й.; Гелена Софія Лущка з Соколова коло Ржешова до тітки Каролини Кудук, 209 Бедфорд Еве., Бруклин; Анна Гира зо Ждині до вуйка Франка Майбушера, 1718 Вудбайн Ст., Бруклин; Юліян Питак зо Слобідки Струсівської до тітки Анни Питак, 432 Е. 56 Ст., Ню Йорк; Анна Квап зо села Сквірне до вуйка Гари Лукачин, 99 Йонкерс Еве., Йонкерс, Н. Й.; Франка Яць зо Старого Самбора до тітки Френцес Яць, 1871 Монро Еве., Бронкс; Микола Дідора з Завалова до вуйка Евгена Шавяка, 618 Бродвей, Вестбури, Л. Ай.; Яків Хомонтович з Білостоку до сестри Іди Левкович, 1241 — 42 Ст., Бруклин; Анна Місько з Токарні до брата Івана Місько, 408 Е. 16 вул., Ню Йорк; Гінда Адам з Перемишля до брата Якова Адама, 194 Родней Ст., Бруклин; Михайло Місько з Токарні до шваґра Івана Романа, 29 Е. 3 вул., Ню Йорк; Володимир Клюба з Завалова до сестри Ліни Клюба, 1107 Дюмонт Еве., Бруклин; Юлія Талиян до брата Миколи Талияна, 209 Е. 5 вул., Ню Йорк; Леон Зевґер зо Львова до сестри Ґусі Зевґер, 292 Стантон Ст., Ню Йорк; Леон Бих до Петра Биха, 97 Н. 8 Ст., Бруклин; Йосиф Ґавлінський з Отинії до сестри Розалії Шоковської, 18521 Ален Ровд, Мелвіндейл, Міш.; Іван Коделич з Волі Якубової до тітки Розалії Міхта, 2415 Кларентон Ровд, Бруклин; Лікерія Вербицька з Коршилівки до Теклі Назар, 325 Вернон Еве., Бруклин; Тереса Крошинська з Баранович до брата М. Крошинського, 352 — 7 Еве., Ню Йорк; Емілія Ґройле з Бржисьця до вуйка Івана Стравба, 147 Ґрін Еве., Бруклин; Жиґмунт Ґвяздзінський з Ґдині до шваґра Йосифа Кусьовського, 108 Дюпонт Ст., Бруклин; Йосиф Рубель з Робович до тітки Йосифи Могильницької, 229 — 13 вул., Джерзі Сіті.

Усі вище вимінені уроджені в старім краю, приїхали як звичайні еміґранти. Крім повищих, ця аґенція спровадила дуже багато тут уроджених, жінок до мужів, дітей до родичів, чоловіків до жінок, яких ліста буде подана пізніше.

Ті всі, що мають намір спровадити своїх кревних зо старого краю до Америки, повинні зголоситися до вище наведеної фірми, котра є докладно обзнайомлена з найновішими правами еміґраційними і спеціялізується в усяких еміґраційних справах, доказом чого є стільки спроваджених осіб з Европи до Америки.

Подаємо ще раз докладну адресу: CENTRAL STEAMSHIP AGENCY, 111-115 East 7th St., між 1-ою Евеню і Евеню „А", New York, N. Y.

(огол.)

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НОВА АМЕРИКАНСЬКА ГРОМАДЯНКА.

Марлена Дітріх, відома фільмова зірка, вирeклася німецького громадянства й приняла американське.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Українське Будівельно-Позичкове Товариство.

Український Білдінг Ловн в Джерзі Сіти, Н. Дж., виплатив $38,800.

Минуло 18 літ як в Джерзі Сіті засновано "UKRAINIAN BUILDING & LOAN ASSOCIATION". Чимало перешкод мало Товариство і неодну крізу воно побороло. Загальна кріза в Америці накоїла й йому багато шкоди, але „Український Білдінг-Лон" завжди потрафив отрястися скоро і ступати побідно вперед. Хотяй наш Білдінг-Ловн не обертає міліонами, однак він виплатив і виплачує що року кожний шер, і то з добрим зарібком. Від року 1933. до 1938. виплачено нашим українцям-шеровцям разом зо зарібком $28,800. Багато наших шеровців, котрі отримали гроші, вписалися знову в члени і далі є шеровцями, та всі задоволені, бо переконались, що Українське Будівельне й Позичкове Товариство в Джерзі Сити є солідна бизнесова кооперативна організація, до якої повинні належати всі українці з околиці. Воно дає нагоду усім українським Товариствам, Братствам, Сестрицтвам, Клюбам, так місцевим, як і з околиці, вступити в його члени. Багато з них уже з нього користає, признаючи цим наше товариство найліпшим і найпевнішим засобом дляощадности грошей. Кожний член-шеровець може взяти позичку на праперти, або на відповідну ціль. Особливо молодіжі корисно вступати в члени, щоби замолоду складати свої центи, гірко запрацьовані. Колись вони так, ці будуть. Як буде більше шеровців, то буде можна більше позичок давати і більший прихід буде, ну і скорше будуть виходити шери — і скорше буде можна їх виплачувати. Якби шеровець не міг платити вразі якоїсь перешкоди, а йому потрібно було грошей, то Товариство в кожнім разі виплачує, після стейтового закону.

Мітінґи відбуваються в Українськім Народнім Домі, 181-183 Фліт Стріт, Джерзі Сіти, Ню Джерзі, кожного місяця в третю середу, в годині 7:30 вечором. Серія тепер отворена. До уряду Укр. Будівельного й Позичкового Товариства належать усім тут відомі громадяни: предсідником є Гр. Євусяк; заст. предс. В. Гіль; касієром Ю. Тесаровський; секретарем В. Ф. Вагнер; адвокатом М. Е. Вагнер.

Ю. Т.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Дописувачі. — Не цитуйте ніколи з памяти віршів Шевченка, Франка, Лесі Українки. провіряйте за кожним разом те, що знаєте, з текстом. Тоді завважите, як легковірно поступаєте з геніяльними думками і як невірно їх передаєте.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 7. березня 1939. помер у Гемтремку член відділу 20. У. Н. Союзу

ТЕОДОР ДАНИЛИШИН.

Похорон відбудеться в суботу, 11. березня, в 8. год. рано з дому жалоби, 2370 Денфорт стр., до церкви Непор. Зачаття Пр. Д. Проситься членів тов. „Згода", від. 20., місцевих і позамісцевих, взяти участь і віддати останню прислугу членові.

З. Н. П.!

За уряд:
Іван Крупка, секр.

Подаю до відома моїм Рідним і знайомим, що моя Дружина, Марія Гатала, померла в Милвокі, Вісконсин, дня 4. мая 1928. року. Походила зо села Підзвіринець, повіт Рудки, в Галичині. Померла в 34. році життя.

Дня 18. лютого 1938. року померла моя донька, Катерина Гатала. Родилася в Милвокі, Віс., в Злуч. Державах Америки. Померла по довгій недузі в Кавнті Госпиталі в 23. році молодого життя.

Дня 13. лютого 1939. року померла друга моя донька, Марія Гатала. Родилася в Милвокі, Віс., в Злуч. Державах Америки. Померла по цілорічній недузі, в Кавнті Госпиталі в 19. році молодого життя.

Покійні Марія, Катерина і Марія, мама і доньки, були тихої й доброї вдачі, завше любили своє рідне українське. Марія оставила мужа Андрія вдівцем і сина Романа сиротою, а доньки оставили тата Андрія і брата Романа.

Похорони відбулися з укр. пр. церкви Покрови Преч. Діви Марії. Покійні похоронені на вічний спочинок на народнім пол. цвинтарі.

Щиро дякуємо всім рідним, знайомим, приятелям за квіти і за останню услугу.

Нехай земля Вашингтона буде для Них легка як перо!

Андрій Гатала
(ог.) Роман Гатала

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

САВАНА, ДЖА.

На народні цілі.

Гром. Василь Нагай переслав через Обєднання $20, з призначенням: $10 на Карпатську Україну, $10 на Рідну Школу.

—o—

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА.

На Карпатську Україну.

На річних зборах братства св. Арх. Михаїла, від. 85 У. Н. С., предсідник В. Шипула розказав дещо про життя наших братів на Закарпаттю й попросив приявних зложити на ту ціль жертви. Зложили по $2: М. Процько, Ш. Глинянський, о. Костюк; по $1: В. Шипула, М. Поливка, Г. Петоівський, О. Шараварко; по 50 ц.: В. Мадай, І. Палагнюк, С. Касіян; Н. Вітишин 25 ц. Разом $11.75, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

О. Костюк.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ______________________

Імя й назвище ______________________

Стара адреса ______________________

Нова адреса ______________________

Почта ______________________

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (55)

Побачивши світляні людські черепи Огабі на смерть перелякався і закликав рятунку. Тай чи можна було дивуватись, що чорний африканець налякався, коли в подібний спосіб перелякався був також відважний з відважніших, білий Атан Том? Та мабуть Том був би розвязав цю загадку, якби його револьверова куля була попала там де треба.

На крик Огабі, що отсе надходять демони, Тарзан миттю зірвався. Його мязи були так витреновані, що вони відразу, як лиш він прокинувсь, виявляли велику справність. Тому й тепер він був відразу на ногах і, хапаючи за спису, чимскорше подався в тім напрямку, звідки доходив крик. Інші члени товариства також пробудились і вслухувались в темну ніч.

Тарзан скоро віднайшов Огабіго і той закричав до нього: „Бвана, отсе йдуть демони. Шкода боротись з ними, бвана. Вони непоборні. Падаймо перед ними ниць і прохаймо пощади". Та Тарзан не послухав цеї ради. Він, користаючи з темноти, кинувся мов тигр в напрямку одної з горіючих голов. А тимчасом до цеї сцени почали підходити й інші члени товариства.

Лявак мав звернений револьвер в напрямку горіючих черепів. Видно було, що ця дивна поява дуже зворушила його і навіть залякала. Неменше здивуваний був Ґреґорі, який не вмів собі цього пояснити науково. Лявак вистрілив в напрямку одної маски. Втім маски почали дуже швиденько зникати. Десь недалеко дався почути короткий крик жінки.